

.. advaitanubhuti ..

॥ अद्वैतानुभूति ॥

॥ श्रीः ॥

॥ अद्वैतानुभूतिः ॥

अहमानन्दसत्यादिलक्षणः केवलः शिवः ।
सदानन्दादिरूपं यत्तेनाहमचलोऽद्वयः ।१॥
अक्षिदोषाद्यथैकोऽपि द्वयवज्ञाति चन्द्रमाः ।
एकोऽप्यात्मा तथा भाति द्वयवन्मायया मृषा ।२॥
अक्षिदोषविहीनानामेक एव यथा शशी ।
मायादोषविहीनानामात्मैवैकस्तथा सदा ।३॥
द्वित्वं भात्यक्षिदोषेण चन्द्रे स्वे मायया जगत् ।
द्वित्वं मृषा यथा चन्द्रे मृषा द्वैतं तथात्मनि ।४॥
आत्मनः कार्यमाकाशो विनात्मानं न संभवेत् ।
कार्यस्य पूर्णता सिद्धा किं पुनः पूर्णतात्मनः ।५॥
कार्यभूतो यथाकाश एक एव न हि द्विधा ।
हेतुभूतस्तथात्मायमेक एव विजानतः ।६॥
एकोऽपि द्वयवज्ञाति यथाकाश उपाधितः ।
एकोऽपि द्वयवत्पूर्णस्तथात्मायमुपाधितः ।७॥
कारणोपाधिचैतन्यं कार्यसंस्थाच्चितोऽधिकम् ।
न घटाभ्रान्मृदाकाशः कुत्रचिन्नाधिको भवेत् ।८॥
निर्गतोपाधिराकाश एक एव यथा भवेत् ।
एक एव तथात्मायं निर्गतोपाधिकः सदा ।९॥
आकाशादन्य आकाश आकाशस्य यथा न हि ।
एकत्वादात्मनो नान्य आत्मा सिध्यति चात्मनः ।१०॥
मेघयोगाद्यथा नीरं करकाकारतामियात् ।
मायायोगात्तथैवात्मा प्रपञ्चाकारतामियात् ।११॥
वर्षोपल इवाभाति नीरमेवाभ्रयोगतः ।
वर्षोपलविनाशेन नीरनाशो यथा न हि ।१२॥
आत्मैवायं तथा भाति मायायोगात्प्रपञ्चवत् ।
प्रपञ्चस्य विनाशेन स्वात्मनाशो न हि क्वचित् ।१३॥
जलादन्य इवाभाति जलोत्थो बुद्बुदो यथा ।
तथात्मनः पृथगिव प्रपञ्चोऽयमनेकधा ।१४॥
यथा बुद्बुदनाशेन जलनाशो न कर्हिचित् ।
तथा प्रपञ्चनाशेन नाशः स्यादात्मनो न हि ।१५॥

अहिनित्त्वयनीजातः शुच्यादिर्नाहिमाप्नुयात् ।
 तथा स्थूलादिसंभूतः शुच्यादिर्नाप्नुयादिमम् ।१६ ॥
 त्यक्तां त्वचमहिर्यद्वदात्मत्वेन न मन्यते ।
 आत्मत्वेन सदा ज्ञानी त्यक्तदेहत्रयं तथा ।१७ ॥
 अहिनित्त्वयनीनाशादहेर्नाशो यथा न हि ।
 देहत्रयविनाशेन नात्मनाशस्तथा भवेत् ।१८ ॥
 तक्रादिलवणोपेतमज्ञैर्लवणवद्यथा ।
 आत्मा स्थूलादिसंयुक्तो दूष्यते स्थूलकादिवत् ।१९ ॥
 अयःकाष्ठादिकं यद्वद्वह्निवद्वह्नियोगतः ।
 भाति स्थूलादिकं सर्वमात्मवत्स्वात्मयोगतः ।२० ॥
 दाहको नैव दाह्यं स्याद्दाह्यं तद्वन्न दाहकः ।
 नैवात्मायमनात्मा स्यादनात्मायं न चात्मकः ।२१ ॥
 प्रमेयादित्रयं सार्थं भानुना घटकुड्यवत् ।
 येन भाति स एवाहं प्रमेयादिविलक्षणः ।२२ ॥
 भानुस्फुरणतो यद्वत्स्फुरतीव घटादिकम् ।
 स्फुरतीव प्रमेयादिरात्मस्फुरणतस्तथा ।२३ ॥
 पिष्टादिगुलसंपर्काद्गुलवत्प्रीतिमान्यथा ।
 आत्मयोगात्प्रमेयादिरात्मवत्प्रीतिमान्भवेत् ।२४ ॥
 घटनीरान्नपिष्टानामुष्णत्वं वह्नियोगतः ।
 वह्निं विना कथं तेषामुष्णता स्याद्यथा क्वचित् ।२५ ॥
 भूतभौतिकदेहानां स्फूर्तिता स्वात्मयोगतः ।
 विनात्मानं कथं तेषां स्फूर्तिता स्यात्तथा क्वचित् ।२६ ॥
 नानाविधेषु कुम्भेषु वसत्येकं नभो यथा ।
 नानाविधेषु देहेषु तद्वदेको वसाम्यहम् ।२७ ॥
 नानाविधत्वं कुम्भानां न यात्येव यथा नभः ।
 नानाविधत्वं देहानां तद्वदेव नयाम्यहम् ।२८ ॥
 यथा घटेषु नष्टेषु घटाकाशो न नश्यति ।
 तथा देहेषु नष्टेषु नैव नश्यामि सर्वगः ।२९ ॥
 उत्तमादीनि पुष्पाणि वर्तन्ते सूत्रके यथा ।
 उत्तमाद्यास्तथा देहा वर्तन्ते मयि सर्वदा ।३० ॥
 यथा न संस्पृशेत्सूत्रं पुष्पाणामुत्तमादिता ।
 तथा नैकं सर्वगं मां देहानामुत्तमादिता ।३१ ॥
 पुष्पेषु तेषु नष्टेषु यद्वत्सूत्रं न नश्यति ।
 तथा देहेषु नष्टेषु नैव नश्याम्यहं सदा ।३२ ॥
 पर्यङ्करज्जुरन्ध्रेषु नानेवैकापि सूर्यभा ।
 एकोऽप्यनेकवद्भाति तथा क्षेत्रेषु सर्वगः ।३३ ॥

रज्जुरन्ध्रस्थदोषादि सूर्यभां न स्पृशेद्यथा ।
 तथा क्षेत्रस्थदोषादि सर्वगं मां न संस्पृशेत् ॥१४॥
 तद्रज्जुरन्ध्रनाशेषु नैव नश्यति सूर्यभा ।
 तथा क्षेत्रविनाशेषु नैव नश्यामि सर्वगः ॥१५॥
 देहो नाहं प्रदृश्यत्वाद्भौतिकत्वान्न चेन्द्रियम् ।
 प्राणो नाहमनेकत्वान्मनो नाहं चलत्वतः ॥१६॥
 बुद्धिर्नाहं विकारित्वात्तमो नाहं जडत्वतः ।
 देहेन्द्रियादिकं नाहं विनाशित्वाद्घटादिवत् ॥१७॥
 देहेन्द्रियप्राणमनोबुद्ध्यज्ञानानि भासयन् ।
 अहंकारं तथा भामि चैतेषामभिमानिनम् ॥१८॥
 सर्वं जगदिदं नाहं विषयत्वादिदंधियः ।
 अहं नाहं सुषुप्त्यादौ अहमः साक्षितः सदा ॥१९॥
 सुप्तौ यथा निर्विकारस्तथावस्थाद्वयेऽपि च ।
 द्वयोर्मात्राभियोगेन विकारीव विभाम्यहम् ॥२०॥
 उपाधिनीलरक्ताद्यैः स्फटिको नैव लिप्यते ।
 तथात्मा कोशजैः सर्वैः कामाद्यैर्नैव लिप्यते ॥२१॥
 फालेन भ्राम्यमाणेन भ्रमतीव यथा मही ।
 अगोऽप्यात्मा विमूढेन चलतीव प्रदृश्यते ॥२२॥
 देहत्रयमिदं नित्यमात्मत्वेनाभिमन्यते ।
 यावत्तावदयं मूढ्यहो नानायोनिषु जायते ॥२३॥
 निद्रादेहजदुःखादि जाग्रद्देहं न संस्पृशेत् ।
 जाग्रद्देहजदुःखादिस्तथात्मानं न संस्पृशेत् ॥२४॥
 जाग्रद्देहवदाभाति निद्रादेहस्तु निद्रया ।
 निद्रादेहविनाशेन जाग्रद्देहो न नश्यति ॥२५॥
 तथायमात्मवद्भाति जाग्रद्देहस्तु जागरात् ।
 जाग्रद्देहविनाशेन नात्मा नश्यति कर्हिचित् ॥२६॥
 हित्वायं स्वाप्निकं देहं जाग्रद्देहमपेक्षते ।
 जाग्रद्देहप्रबुद्धोऽयं हित्वात्मानं यथा तथा ॥२७॥
 स्वप्नभोगे यथैवेच्छा प्रबुद्धस्य न विद्यते ।
 असत्स्वर्गादिके भोगे नैवेच्छा ज्ञानिनस्तथा ॥२८॥
 भोक्त्रा बहिर्यथा भोग्यः सर्पो दृषदि कल्पितः ।
 रूपशीलादयश्चात्मभोगा भोग्यस्वरूपकाः ॥२९॥
 ज्ञस्य नास्त्येव संसारो यद्वदज्ञस्य कर्मिणः ।
 जानतो नैव भीर्यद्वद्रज्जुसर्पमजानतः ॥३०॥
 सैन्धवस्य घनो यद्वज्जलयोगाज्जलं भवेत् ।
 स्वात्मयोगात्तथा बुद्धिरात्मैव ब्रह्मवेदिनः ॥३१॥

तोयाश्रयेषु सर्वेषु भानुरेकोऽप्यनेकवत् ।
 एकोऽप्यात्मा तथा भाति सर्वक्षेत्रेष्वनेकवत् ॥५२॥
 भानोरन्य इवाभाति जलभानुर्जले यथा ।
 आत्मनोऽन्य इवाभासो भाति बुद्धौ तथात्मनः ॥५३॥
 बिम्बं विना यथा नीरे प्रतिबिम्बो भवेत्कथम् ।
 विनात्मानं तथा बुद्धौ चिदाभासो भवेत्कथम् ॥५४॥
 प्रतिबिम्बचलत्वाद्या यथा बिम्बस्य कर्हिचित् ।
 न भवेयुस्तथाभासकर्तृत्वाद्यास्तु नात्मनः ॥५५॥
 जले शैत्यादिकं यद्वज्जलभानुं न संस्पृशेत् ।
 बुद्धेः कर्मादिकं तद्वच्चिदाभासं न संस्पृशेत् ॥५६॥
 बुद्धेः कर्तृत्वभोक्तृत्वदुःखित्वाद्यैस्तु संयुतः ।
 चिदाभासो विकारीव शरावस्थाम्बुभानुवत् ॥५७॥
 शरावस्थोदके नष्टे तत्स्थो भानुर्विनष्टवत् ।
 बुद्धेर्लये तथा सुप्तौ नष्टवत्प्रतिभात्ययम् ॥५८॥
 जलस्थार्कं जलं चोर्मिं भासयन्भाति भास्करः ।
 आत्माभासं धियं बुद्धेः कर्तृत्वादीनयं तथा ॥५९॥
 मेघावभासको भानुर्मघच्छन्नोऽवभासते ।
 मोहावभासकस्तद्वन्मोहच्छन्नो विभात्ययम् ॥६०॥
 भास्यं मेघादिकं भानुर्भासयन्प्रतिभासते ।
 तथा स्थूलादिकं भास्यं भासयन्प्रतिभात्ययम् ॥६१॥
 सर्वप्रकाशको भानुः प्रकाश्येनैव दूष्यते ।
 सर्वप्रकाशको ह्यात्मा सर्वैस्तद्वन्न दूष्यते ॥६२॥
 मुकुरस्थं मुखं यद्वन्मुखवत्प्रथते मृषा ।
 बुद्धिस्थाभासकस्तद्वदात्मवत्प्रथते मृषा ॥६३॥
 मुकुरस्थस्य नाशेन मुखनाशो भवेत्कथम् ।
 बुद्धिस्थाभासनाशेन नाशो नैवात्मनः क्वचित् ॥६४॥
 ताम्रकल्पितदेवादिस्ताम्रादन्य इव स्फुरेत् ।
 प्रतिभास्यादिरूपेण तथात्मोत्थमिदं जगत् ॥६५॥
 ईशजीवात्मवद्भाति यथैकमपि ताम्रकम् ।
 एकोऽप्यात्मा तथैवायमीशजीवादिवन्मृषा ॥६६॥
 यथेश्वरादिनाशेन ताम्रनाशो न विद्यते ।
 तथेश्वरादिनाशेन नाशो नैवात्मनः सदा ॥६७॥
 अध्यस्तो रज्जुसर्पोऽयं सत्यवद्रज्जुसत्तया ।
 तथा जगदिदं भाति सत्यवत्स्वात्मसत्तया ॥६८॥
 अध्यस्ताहेरभावेन रज्जुरेवावशिष्यते ।
 तथा जगदभावेन सदात्मैवावशिष्यते ॥६९॥

स्फटिके रक्तता यद्वदुपाधेर्नीलताम्बरे ।
 यथा जगदिदं भाति तथा सत्यमिवाद्द्वये ॥७० ॥
 स्फटिके रक्तता मिथ्या मृषा खे नीलता यथा ।
 तथा जगदिदं मिथ्या एकस्मिन्नद्द्वये मयि ॥७१ ॥
 जीवेश्वरादिभावेन भेदं पश्यति मूढधीः ।
 निर्भेदे निर्विशेषेऽस्मिन्कथं भेदो भवेद्ध्रुवम् ॥७२ ॥
 लिङ्गस्य धारणादेव शिवोऽयं जीवतां व्रजेत् ।
 लिङ्गनाशे शिवस्यास्य जीवतावेशता कुतः ॥७३ ॥
 शिव एव सदा जीवो जीव एव सदा शिवः ।
 वेत्त्यैक्यमनयोर्यस्तु स आत्मज्ञो न चेतारः ॥७४ ॥
 क्षीरयोगाद्यथा नीरं क्षीरवद्दृश्यते मृषा ।
 आत्मयोगादनात्मायमात्मवद्दृश्यते तथा ॥७५ ॥
 नीरात्क्षीरं पृथक्कृत्य हंसो भवति नान्यथा ।
 स्थूलादेः स्वं पृथक्कृत्य मुक्तो भवति नान्यथा ॥७६ ॥
 क्षीरनीरविवेकज्ञो हंस एव न चेतारः ।
 आत्मानत्मविवेकज्ञो यतिरेव न चेतारः ॥७७ ॥
 अध्यस्तचोरजः स्थाणोर्विकारः स्यान्न हि क्वचित् ।
 नात्मनो निर्विकारस्य विकारो विश्वजस्तथा ॥७८ ॥
 ज्ञाते स्थाणौ कुतश्चोरश्चोराभावे भयं कुतः ।
 ज्ञाते स्वस्मिन्कुतो विश्वं विश्वाभावे कुतोऽखिलम् ॥७९ ॥
 गुणवृत्तित्रयं भाति परस्परविलक्षणम् ।
 सत्यात्मलक्षणे यस्मिन्स एवाहं निरंशकः ॥८० ॥
 देहत्रयमिदं भाति यस्मिन्ब्रह्मणि सत्यवत् ।
 तदेवाहं परं ब्रह्म देहत्रयविलक्षणः ॥८१ ॥
 जाग्रदादित्रयं यस्मिन्प्रत्यगात्मनि सत्यवत् ।
 स एवाहं परं ब्रह्म जाग्रदादिविलक्षणः ॥८२ ॥
 विश्वादित्रयं यस्मिन्परमात्मनि सत्यवत् ।
 स एव परमात्माहं विश्वादिकविलक्षणः ॥८३ ॥
 विराडादित्रयं भाति यस्मिन्साक्षिणि सत्यवत् ।
 स एव सच्चिदानन्दलक्षणोऽहं स्वयंप्रभः ॥८४ ॥
 इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य
 श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य
 श्रीमच्छंकरभगवतः कृतौ
 अद्वैतानुभूतिः संपूर्णा ॥

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com
Last updated October 3, 2010
<http://sanskritdocuments.org>